

PREU: Eixemplar gratuït

Gmail rocchabas2018@gmail.com

DÉNIA

Twitter @CulturalRoc

Primavera d'hivern - 2021

Facebook. @rocchabas

VALENCIANISME: REGIONALISME O NACIONALISME. UNA APROXIMACIÓ ALS CONCEPTES I AD ALGUNS TEORICS DEL VALENCIANISME

VALENCIANISME: REGIONALISME O NACIONALISME. UNA APROXIMACIO ALS CONCEPTES I AD ALGUNS TEORICS DEL VALENCIANISME (I)

Valencianisme: regionalisme o nacionalisme. Una aproximacio als conceptes i ad alguns teorics del valencianisme.

I Introduccio:

En esta breu intromissio conceptual es te l'intencio d'expondre aquelles idees que poden preocupar en relacio a conceptes que, be han estat poc definits o be han acabat diluint-se entre la fraseologia i la verborrea facil, quan no han segut sigilosament buidats del seu estricte significat.

No es te la pretensio d'expondre la rao sobre termens i concepcions tan complexes, perque a la fi seria una rao, pero encara que res està mes llunt de voler acotar la seu vera significacio ni de marcar fronteres exclusivistes, tampoc es pot consentir que el confusionisme siga la guia de qui s'arriba per primera vegada a uns conceptes que es consideren sinomims de compromis, de dedicacio i, perque no, d'entrega.

Al cap i a la fi ser o considerar-se valencianiste, regionaliste o nacionaliste valencià, son en definitiva una senya, una manera d'afrontar la vida i sobre tot una militancia que obliga a una practica, la de fer compatible els diferents ordens de la vida en el conreu de la cultura i de l'idirosincrasia valencianes.

Des del mes estricte purisme podem trobar que el concepte fonamental s'arreplega de la següent manera en els diccionaris que se citen:

Diccionario de la RAE:

- "Valencianismo":
 1. Locución, giro o modo de hablar propio de los valencianos.
 2. Amor o apoyo a las cosas características o típicas de Valencia."
- "Valencianista": No dona entrada.

Diccionario de Uso del Español. María Moliner. Ed. Gredos, 1997:

- "Valencianismo: Expresión de la lengua valenciana usada en otras regiones." Es l'única accepcio que arreplega i no dona entrada al terme valencianiste/a.
- "Valencianista": No dona entrada.

Diccionari Català-Valencià-Balear (Diccionari Alcover):

- Valencianisme: "1. Mot, locució o altra forma d'expressió propia dels valencians o del llenguatge valencià".
"2. Amor i conreu de les coses valencianes, sobretot en l'aspecte cultural o polític".
- Valencianista: Pertanyent o relatiu al valencianisme, seguidor del valencianisme.

Estos termens no s'inclouen dins el Diccionario Valenciano-Castellano de J. Escrig i Martínez i Constantí Llombart, Valencia, 1887.

La Enciclopedia de la Región Valenciana, en el seu volum 12 arreplega lo següent:

- Valencianisme. "En un sentido amplio, viene a designar la fidelidad a las raíces socio-culturales valencianas a partir de la decadencia de la cultura autóctona en el siglo XVI y de la desaparición de la estructura institucional del país en el XVIII.

En un sentido estricto, con el término valencianisme se quiere designar una aspiración de recuperar la autonomía política. El valencianisme, entendido en este último sentido, comporta unas reivindicaciones lingüístico-culturales que lo completen y enmarquen. El valencianismo político tiene como punto de partida las postimerías del siglo XIX y los principios del XX. (...) Pag. 137.

Lo mateix nos cal fer dels atres dos conceptes que nos proponem analisar, sobre tot per confrontar els seus respectius significats i lo que en sí mateix poden comportar en eixe compromís que veem en el terme "valencianisme", veu en la qual se designaria un fort compromís cap a les manifestacions valencianes.

Abans, no escapa a la nostra curiositat en fer un breu análisis de les definicions arreplegades en el diccionari Català-Valencià-Balear, la direcció del qual inicià Mossen Alcover.

Resulta, com a minim curios, que la diferenciació en la seua significació llingüística, en el cas del valencianisme llingüístic, no es tracta mes que d'una paraula o terme valencià, que es expressió propia dels valencians o del seu llenguage (reparem en que no diu llengua).

Mentre, per al terme catalanisme, aplicat en el mateix sentit es tracta de la paraula o del terme llingüístic introduït en una atra llengua. Tambe es obvia la diferencia en el sentit socio-cultural i politic.

De la devocio cap a l'esperit i els interessos de Catalunya, es passa a un amor i conreu de les coses valencianes, en el cas del valencianisme.

VALENCIANISME: REGIONALISME O NACIONALISME. UNA APROXIMACIO ALS CONCEPTES I AD ALGUNS TEORICS DEL VALENCIANISME (II)

- El regionalisme:

a) El Diccionari de la RAE, dona les següents accepcions:

- 1.m. Tendencia o doctrina política según la cual en el gobierno de un estado debe atenderse especialmente al modo de ser y a las aspiraciones de cada región.

- 2.m. Amor o apego a determinada región de un Estado y a las cosas pertenecientes a ella.

- 3. m. Vocablo o giro privativo de una región determinada.

b) Arreplegant la definicio del Diccionari María Moliner, es:

- 1. La estimación por la propia región. En política, ideas y movimiento a favor de la concesión de mayor autonomía a las regiones.

- 2. Palabra o modo de decir propio de una región.

c) Definicions de la Gran Enciclopedia Universal ESPASA CALPE, Madrid, 2004.

- 1. (Polit.) Doctrina política y movimiento inspirado en ella que fundamentan la estructura y la dinámica de las colectividades en los valores propios de las regiones que las constituyen.

- 2. (Polit.) Apego a determinada regió.
- 3. (Ling) Vocablo o giro privativo de una regió determinada.

- De nacionalisme:

a) En el de la RAE, introduix tres accepcions:

- 1.m. Apego de los naturales de una nación a ella y a cuanto le pertenece. - 2. m. Ideología que atribuye entidad propia y diferencia a un territorio y a sus ciudadanos, y en la que se fundan aspiraciones políticas muy diversas. - 3.m. Aspiración o tendencia de un pueblo o raza a tener una cierta independencia en sus órganos rectores.

b) En el Diccionari Maria Moliner diu:

- Intensa devoció per el país propi, que lloga a vegades al exclusivisme, que es manifesta en el afà per la granza i, especialment, per la independència en tots els ordens. Puede constituir una doctrina, partit o sistema polític.

c) Definicions de la Gran Enciclopedia Universal ESPASA CALPE, Madrid, 2004.

1. Apego de los naturales de una nación a ella. 2. Doctrina que exalta en tots els ordens la personalitat nacional. 3. (Polit.) Aspiració de un poble o raza a constituir-se en ente autònom dins d'un estat o a arribar a la independència.

Es nacionalisme es una ideologia i un moviment social i polític, o també una doctrina o filosofia. Com a ideologia, el nacionalisme posa a una determinada nació com a únic referent identitari, dins d'una comunitat política i partix de dos principis bàsics respecte de la relació nació-estat:

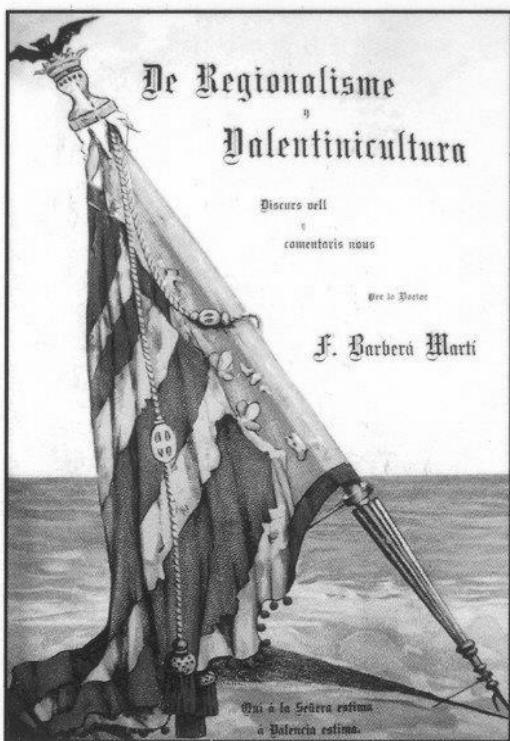
- a) Principi de la sobirania nacional: mante que la nació es l'única base lligítima per a un estat.
- b) El principi de nacionalitat: mante que cada nació deu formar el seu propi estat, i que les fronteres de l'estat deuran de coincidir en les de la nació.

El nacionalisme des del punt de vista de doctrina o filosofia atribueix entitat propia i diferenciada a un territori i als seus ciutadans i propugna com a valors el benestar, la preservació de les senyals identitàries, l'independència, la glòria i la lleialtat com a nació propia.

Com es pot apreciar, al menys conceptualment, el nacionalisme té sempre aspiracions exclusivistes i clares implicacions polítiques que, en qualsevol cas, responden a un moviment sempre estructurat al voltant d'una doctrina, d'una ideologia i per tant en aspiracions polítiques.

El regionalisme es pot quedar en una simple actitud reivindicativa que es complauria en que se li reconeguen determinats signes diferencials i diferenciadors.

VALENCIANISME: REGIONALISME O NACIONALISME. UNA APROXIMACIO ALS CONCEPTES I AD ALGUNS TEORICS DEL VALENCIANISME (III)

II Regionalisme/ Nacionalisme: El cas valencià.

Partint d'estos conceptes, basicament definits, per al cas valencià cal situar-se a la fi del s. XIX i en els inicis del s. XX per a trobar els primers brots que ideologicament poden fer que parlem d'un valencianisme regionaliste en uns casos i nacionaliste en uns altres.

Dir i afirmar que este moviment, possiblement bicefal com tantes mampreses valencianes, te poca importancia, es no haver escorcollat lo suficient en el pensament, plasmat en la majoria de casos en escrits i publicacions que inunden practicament tres decades, a banda de la constitució de formacions polítiques i inclus de representació política en institucions.

Un altre problema es que no s'haja reconegut a l'ideolec, perque no ha creat una teoria socio-politica i etnica, o que el "moviment" carira de suficient consolidacio per a no sols marcar estrategias, sino inclus per a influir, de manera notable, en la vida social i politica de Valencia, en uns temps en els quals germinava la sembra feta per tantes individualisats i que la lluita fraticida frustrà entre convulsions manifestacions de destruccio.

No es just deixar en l'oblit l'aportacio de Gaetà Huguet Breva en les terres de La Plana, com tampoc seria just deixar la cabal obra de Faustí Barberà i el seu *De Regionalisme y Valentinitud*, un message primer i una edicio després que, com un catecisme, supongue un crit a les consciencies dormides i un abans i un després en les actuacions valencianistes.

Una aportacio teorica a un moviment que s'havia anant estructurant en un primer moment al voltant de lo lliterari i cultural (la Renaixença) en Lo Rat Penat, i que anava prenint cos en lo politic en diferents estructures i organiacions com ara Valencia Nova (1906), convertida en Centre Regional Valencià, Joventut Valencianista (1908), Unio Valencianista (1918) o l'Agrupacio Valencianista Republicana que iniciarien el Anteproyecto de Estatuto de la Región Valenciana (1931).

En 1915, una altra conferència, la que pronuncià Rafael Trullenque, "Nacionalismo Valenciano", en la Casa de la Democracia (26 de febrer de 1915), marcarà una altra fita en el caminar cap a la construcció nacionalista valenciana, sense interferències pancatalanistes que introduiran elements com Miquel Duran de Valencia, Eduard Martínez Ferrando o Salvador Donderis i Tatay (activistes, tots ells, durant les primeres dècades del s. XX, fins a l'esclat de la Guerra Civil), allumenats personatges que no entenen una València, si no es baix el jou del catalanisme i en una confederació a la que ya li posen nom: els països catalans.

Mentre, el PURA (Partido de la Unión Republicana Autonomista) de Blasco Ibáñez i la Derecha Regional Valenciana de Lluís Lucia, i valencianistes de soca i arrel, combatran el pancatalanisme d'algunes publicacions que l'ampararen i d'organitzacions i entitats, moltes d'elles sorgides com a repliques o filials de les aparegudes en Catalunya a l'ampar de la Lliga de Cambó i de la Mancomunitat de Prat de la Riba i de les Bases de Manresa (1882), en les que s'exponien els principis d'un catalanisme federalista i conservador.

D'entre eixes figures, valencianistes actius, que han aportat unes bases al moviment valencianista, podem reparar en un dels iniciadors del referit moviment, Constanti Llombart, o ja, en una maduretat que es troba implicita en la revisió de les seus obres feta a partir dels anys 70 de la passada centuria, a Miquel Adlert Noguerol.

No son el primer i l'últim d'una llarga saga, però si que marquen dos fites importants (el despegar de la Renaixença valenciana i un nou renaixement valencianista a partir dels anys 70 del passat segle).

En mig tota una llista, que pot ser mes completa (Gaetà Huguet Breva, Faust Barberà, Rafael Trullenque, Rossent Gumiell, Josep Mª Bayarri, Ignaci Villalonga i Villalba, Joaquim Reig i Rodríguez...) i en aportacions mes recents (Julià San Valero Aparisi, Xavier Mari,...).

Fora quedarien tots aquells que abusant del terme valencianisme, han treballat i treballen, no per la consecució d'un projecte fet a mida del poble valencià, com a col·lectivitat unica, sino que han desenrollat el seu pensament i han sentat les bases de la dissolució dels valencians en un colectiu mes ample, inventat en les postrimeries del segle XIX, que sols ha gojat d'una acceptació ridiculament minima entre alguns sectors de la societat valenciana, la referència es clara: el pancatalanisme.

Este període, el de les primeres dècades del s. XX, conegut com el de l'inici del valencianisme polític ha seguit analisat, encara que des d'un angle molt particular, per Alfons Cucó en la seua obra *El valencianismo político 1874-1939*.

Tambe tracta en part esta tematica, encara que des d'un altre angle i punt de vista, Federico Martínez Roda en la seua obra *Valencia y las Valencias: su historia contemporánea (1800-1975)*, i Antonio Atienza, qui en un treball inedit, base de dos conferencies, aborda, des d'una perspectiva valenciana, lo que ell titula "*El naixement del nacionalisme valencià*".

VALENCIANISME: REGIONALISME O NACIONALISME. UNA APROXIMACIO ALS CONCEPTES I AD ALGUNS TEORICS DEL VALENCIANISME (IV)

II Regionalisme/ Nacionalisme: El cas valencià

Es complex abordar de manera correlativa i cronologica una etapa historica que s'iniciarà clarament, i com ya s'ha indicat en les ultimes decades del s. XIX, primer com un moviment cultural i que nomes despres, ya en la primera decada del s. XX, començarà a adquirir matisos politics.

No es l'objectiu del present treball. Si que es persegueix redescobrir el pensament d'algunes destacades figures que sentaren, en el seu pensament i querer, les bases d'un valencianisme que inspirà accions i actuacions, i que quedaria latent fins a l'esclat que supongue la Transicio, despres de la mort del general Franco en 1975.

Tambe es cert, i es una idea que sera necessari contrastar que la societat agrarista valenciana, les seues castellanisades classes dirigents i una certa tolerancia simbolica i llingüistica, vistes possiblement pel regim franquiste com a unes manifestacions folkloriques, inofensives i propies de determinades celebracions festives, faran que dins d'un clima de benevolençia i tambe de certa ignorancia en lo propi -l'ensenyança uniforme i uniformisadora era l'unica imperant- s'instalen en determinades catedres universitaries valencianes paladins del catalanisme (Joan Reglà, Miquel Tarradell...) i la formacio dels universitaris s'encarrilarà cap a un autoodi de lo propi -que es ridiculisa- i es capgirarà en una admiracio per tot lo català.

Estes accions transvasaran el propi ambit universitari i es traslladaran a la societat en general, i aixina, front a reivindicatives frases de "Parlem valencià!", s'estenien messages, especialment en els pobles valenciaparlants -depositaris i garants de la llengua i patrimoni cultural valencià-, a on es parlava i s'havia parlat el valencià en absoluta normalitat, de que eixa llengua que els seus habitants usaven era inculta, "impura".

Es popularisava el "es que no parlem be el valencià" i es mamprenia, en una segura, meditada i tendenciosa campanya/ estrategia, ya programada, a introduir la confusio i s'iniciava el proces de substitucio llingüistica que arrelava rapidament entre els "coents" i "snops", colectiu especialment integrat per aquelles personnes (generalment de "familia bien") que en les propies societats rurals eren educades en llengua castellana -llengua de classe-, l'unica que practicarien en la seua infancia i que nomes canviarien en arribar a l'Universitat, per una atra llengua -"tambe de classe"-, la catalana. Esta campanya tambe feya mossa en les personnes que en menys nivell cultural, pensant que si allo els ho dia el seu fill/ la seua filla que havia anat a estudiar a l'Universitat, en tot el sacrifici familiar que aixo comportava, era una veritat irrefutable.

En un cas i en l'atre foren minories, pero moltes d'eixes minories, eren les que ya detentaven o ben pronte detentarien el poder politic, o be s'instalarien en parceles socials i culturals des d'on posarien en practica les ensenyances que havien assumit i sumien als valencians en una complexitat i inferioritat de condicions que era necessari superar sent una altra cosa, identificant-se en una

atra cultura i volent-se convertir en membres d'un altre poble peninsular.

Tota esta pleiade de "intelectuals" no saberen mirar en lo propi, en els precedents mes immediats, en les vies iniciades pels mateixos valencians, en les solucions inspirades pels seus intelectes -la veritat es que no els havien ensenyat- pero, per contra, hi havia pressa, i eixa carrera era per soterrar lo autenticament propi i silenciar i desautorisar, fins embrutar i calumniar, si es feya precis, la memoria de personalitats dels mes diversos camps de la cultura, de la ciencia, de la politica o de l'economia que havien mantingut i mantenien ferms principis valencianistes inspiradors de les seues trayectories respectives o simplement denunciaven les falacietes argumentals en les que se recolza el catalanisme absorcioniste i imperialiste.

Es convenient no perdre el pols i es precis fer memoria, buscant beure en les fonts de qui aferma el seu compromis en lo autocton i en lo que es considerat com a propi; en qui coneix, enten i valora lo estrany/ lo different pero a la vegada es manté ferm en els convenciments que avalen des dels seus origens les llibertats del Poble Valencià.

Un poble conformat pel devindre historic, com tots, i que en saber-se i constituir-se com a tal ho feu independentment, particularment i respectuosament al marge d'uns atres pobles, d'unes atres costums, d'unes atres opciones i d'unes atres lleis, per a ser forjador del seu propi desti. L'història es llarga i complexa i els temps canviants.

No sempre forem, pero des de que som tenim a orgull voler seguir sent i, mes encara, nos assistix el dret a seguir sent valencians, sense complexos ni convertir-nos en appendix de ningú.

Si alguns consideren la nostra societat dual, que escorcollen dins la nostra historia passada, i si no s'identifiquen en aquell unic sentiment que nos donà el nom de valencians, que vixquen en eixa carrega sobre la seuua consciencia, pero sobre tot que nos deixen viure en pau i en actitud valencianista, no sinonima de cap altra actitud ni sentiment, ni filial de cap imperi, que viu exclusivament en l'imaginari d'allumenats i acomplexats.

No voldria deixar d'aportar una cita que es ben valida a pesar de fer-la qui dedica el seu esforç intelectual a justificar l'inexistencia dels valencians, o millor a diluir-los en una cultura i una llengua que nos poden ser tan proximes i tan extranyes com es vullga. Diu Pérez Moragon, en concloure el seu treball ya citat:

"En aquesta qüestió, com en tantes altres, llegir determinats papers i tenir present alhora l'actualitat, aboca necessàriament a una consideració: tornem a repetir els vells passos i a trobar els vells obstacles, renovats i una altra vegada enfortits.

Després de mig segle, encara hi ha solucions prohibides o perseguides. I el risc d'extermini per divisió, continua omnipresent". Ad estes paraules es podria afegir "el risc d'extermini per assimilació, continua omnipresent", i d'aixo la seu obra es una bona prova.

Es molt millor centrar-se en tantes i tantes aportacions d'intelectuals de talla i de fervorosos valencianistes, que en arguments serios i en dades contrastades i documentades tracen sendes de valencianitat.

Les paranoies, els desgavells i la pseudohistoria no poden produir mes que teories poc solides i que han contat historicament en el rebuig generic de la gran majoria del poble valencià, per que ademes son antinatura.

VALENCIANISME: REGIONALISME O NACIONALISME. UNA APROXIMACIO ALS CONCEPTES I AD ALGUNS TEORICS DEL VALENCIANISME (iV)

Alguns pilars del valencianisme historic i de construccio.

En el present intent per recuperar per a la memoria dels valencians trayectories i pensaments, alguns d'ells "cortesment" silenciats, es necessari fer referencia a personalitats com ara Constanti Llombart, Gaetà Huguet Breva, Fausti Barberà,

Rafael Trullenque i Santafé, Rossent Gumiell, Ignaci Villalonga i Villalba, Joaquim Reig i Rodríguez, Josep Mª Bayarri, Miquel Adlert Noguerol o Julià San Valero Aparisi..., puix qualsevol d'ells pot encapsular la llista dels qui han generat un bagage teoric, i tambe practic, per al moviment valencianiste, encara que son molts atres mes, els que podien fer-la mes llarga i completa.

La seleccio pot pareixer aleatoria, pero estudiant les seues biografies i sobre tot les seues obres, entre tots ells i la seu produccio es podria estructurar un corpus teoric que reuniria una pluralitat de pensaments, a la vegada que unes coincidencies i concomitancies substancials en tot lo que fa referencia al concepte d'autoctonisme sociocultural, a pesar de les diferents epoques en que vixqueren.

Un altre sector el podrien conformar homens com Josep Nebot i Pérez o Lluís Fullana i Mira, que, sense involucrar-se en aspectes politics o conceptuals sobre el valencianisme, son pilars basics en un aspecte substancial a l'hora d'abordar aquell concepte.

Ells posaran les bases per al conreu de la llengua valenciana, contribuint en els seus estudis ortografics, semantics, en definitiva gramaticals i filologics, a una major conscienciacio sobre l'ús de la llengua i a dotar a l'idioma dels valencians dels instruments necessaris per a un digne conreu.

a.- Constanti Llombart (Carmel Navarro Llombart):

Cronologicament s'ha de començar per l'inspirador del moviment renaixentiste, al menys el que articulà una societat (entitat cultural) i un ambient lliterari i cultural que donarien visibilitat a la Renaixença valenciana, Constanti Llombart (1848-1893). D'ell s'ha parlat i s'ha escrit molt i de segur que se seguirà parlant i escrivint, no en va es l'iniciador material del moviment renaixentiste, encara que en son molts els autors que manifesten se poden trobar precedents inclus a la fi del segle XVIII (es el cas de Carles Ros i Hebrera, Lluís Galiana o Gaspar Gil Polo).

D'entre l'extensa produccio de Llombart destacaria, com a referents ideologics, l'introduccio i prolec de la seu obra *Los Fills de la Morta Viva* (1883), l'ensaig d'ortografia del *Diccionario Valenciano-Castellano* (1887) de José Escrig (revisat i ampliat per ell), i el Discurs Panegirich, llegit en la solemne sesió inaugurativa de Lo Rat Penat (1978).

b.- Gaetà Huguet Breva:

L'ilustre castellonenc Gaetà Huguet Breva (1848-1926), ocuparia la nostra atencio en un segon lloc, cronologicament parlant. Ell sera un personage fonamental en el valencianisme actiu i compromes de finals del segle XIX i principis del XX en Castello, es un intelectual, es un ric patrici i un mamprenedor. Anima d'interessantissims projectes culturals (edicions, revistes, associacions, patrocinador de premis, instaurador de certamens lliteraris...) i impulsor d'empreses socioeconómiques importants, i inclus politiques, com ara Joventut Regionalista o Nostra Terra.

Valdria la pena revisar moltes de les seues manifestacions, pensaments i missatges, encara que a l' hora de citar-ne ací algun nos decantem pels que arreplega en els articuls: "Notes valencianistes" publicats en els numeros 7 i 13 de la revista Ayer y Hoy (1902), o "Orientacions valencianes. Dedicat a la Joventut", editat en el n.º 6 de la revista Arte y Letras (1915).

c.- Fausti Barberà i Martí:

Fausti Barberà (1850-1924) important figura de la medicina, el seu camp professional, sera l'iniciador del nacionalisme valencià ya que es podria calificar com el seu primer teòric.

El seu pensament explanat en la conferencia (1902), després publicació (1910) De regionalisme y valentinicultura, supon les primeres bases programatiques i l'argumentari que havia d'haver valgut per a sustentar un valencianisme conscient i conseqüent.

Tampoc tingue mes que el resó del moment i de l'època, o el de les individualitats que beveren en les seues fonts i anaren constraint el seu compromís patriòtic.

No faltà qui el desacredità i l'apartà de l'entitat des de la que fon capaç de fer public el seu pensament, Lo Rat Penat; açò possibilità que cofundara i arribara a presidir Valencia Nova, associació en un caràcter mes progressiste i sense pors a fer política valencianista. Pareix que l'història es repetixca i ara com ahir els sectors conservadors, quan no reaccionaris, immersos en la centenaria institució ratpenatista, han impossibilitat qualsevol alvanç progressiste i de construcció nacional.

d. - Rafael Trullenque i Santafé:

Rafael Trullenque, Valencia 1890 – +? Literat/ publicista. Actiu valencianista culturalment i políticament. Participà activament en els incidents dels Jocs Florals de 1915 (als quals Pàtria Nova qualificà de "mascarada anual") en tractar d'impedir que un diputat andalús, el Sr. José Estrada, fora el mantenedor de la justa poètica, puix bé sabien que en la festa de la llengua valenciana aquell personatge anava a fer el seu discurs en castellà.

L'escàndol que montaren les joventuts valencianistes en el Principal motivà, entre la d'altres, la seua detenció.

Es el representant de la tendència nacionalista republicana, que se gestaria en Joventut Valencianista de la que formà part. La seua primera manifestació pública coneiguda fon la conferencia que titulà Nacionalismo Valenciano, que pronuncià en la Casa de la Democracia – feudo del blasquisme- el 26 de febrer de 1915. Dita conferencia s'editaria i la dedicà a Félix Azzati.

Trullenque emmarca el seu parlament en l'apogeu del nacionalisme en Europa, de manera similar a com ho havia fet Fausti Barberà, qüestió que explicita en el text de la conferència, fent un crit d'alerta respecte de la castellanisació llingüística, social i política de València i apostant per una República Valenciana confederada en el restant de nacionalitats ibèriques.

El pensament de Trullenque donà origen a la Joventut Nacionalista Republicana (en la qual s'integraria una fracció escindida de Joventut Valencianista). L'organització política que en principi tingue una certa tolerada acollida entre el blasquisme, tal com es reflexa en el diari *El Pueblo*, del qual Trullenque fou col·laborador, pronte es voria condenada al fracàs, just en el moment en què el blasquisme, i Azzati al capdavant, no es definien com a nacionalistes i mes be combatrien esta ideologia: “Nuestra posición respecto del naciente nacionalismo valenciano es de muy sencilla definición [...] +Puede el partido de Unión Republicana de Valencia declararse nacionalista? Esta pregunta se nos formula clara y contundente. Sólo cabe una respuesta honradamente clara: No”.

e. - Rossent Gumi i Enguix:

Monover, 1877-+?. De professió ferroviari, es traslladà a València en 1903. En alguna cita s'indica que fou tipògraf. Colaborador en diferents publicacions, com *El Poble Valencià*, semanari dirigit per Josep Maria Bayarri, que aparegué en dos etapes (31 de març al 5 de maig de 1917, i del 4 de juliol al 7 de novembre de 1931). Fou membre actiu de *València Nova*.

f.- Josep Mª Bayarri i Hurtado:

Josep Mª Bayarri (1886-1970) fou un home polifacètic, el qual sabé compaginar diferents oficis i ocupacions fins a regentar la catedra d'Anatomia Artística i la docència com a professor d'Estètica i Història de l'Art en l'Escola de Belles Arts de Sant Carles de València.

La seua preocupació per potenciar les edicions en valencià el durà a fundar diferents publicacions de poesia i d'art -revistes i col·leccions- i a realitzar diferents estudis i propostes com la que feu sobre ortografia valenciana, encara que sense èxit. Per una altra banda publicaria una obra que resulta cabal *El perill català* (1931), en la qual denuncia l'afany imperialista que impregnà al catalanisme de les primeres dècades del s. XX i posa en alerta respecte de certes concepcions que involucren als valencians en hipotètiques i quimeriques fantasies històriques i culturals.

g.- Ignaci Villalonga i Villalba.

I. Villalonga (Valencia 1895 – Benicassim 1973), descolla com a financer i polític. Es doctorà en Dret per l'Universitat de Deusto en 1915 i en 1916 fou editada la seua tesis doctoral *Régimen municipal foral valenciano. Los jurados y el Consejo*. En 1919 publicà l'opuscul *Substantivitat del valencianisme*.

Va presidir la Cambra de Comerç de València (1927-1930) i la Junta d'Obres del Port (1935). La seua participació i actuació política es remarcable, com a dirigent de l'Unió Valencianista Regional i com a Diputat a Corts espanyoles per Castelló de la Plana i pel partit de Lluís Lucia, la Dreta Regional Valenciana. Fou membre destacat de Lo Rat Penat (vicepresident en 1927) i del Centre de Cultura Valenciana en el qual ingressà en 1928. Fou un dels firmants de les Bases del 32.

En 1935, durant el regim de suspensió de la Generalitat catalana, el govern espanyol el nomenà Governador General de la regió catalana. Villalonga dimiti del carrec després d'exercir-lo dos setmanes.

Fou una de les personalitats més internacionals i també més influents en el sector bancari, estant lligat al Banc de València i a nivell espanyol al Banc Central, del que fou president en 1943. En 1956 li fou concedida la Medalla d'Or de la ciutat de València i, en motiu d'això, li fou ofert el llibre d'homenatge *Pensamiento y acción*.

h.- Joaquim Reig i Rodríguez

J. Reig (Valencia 1896 – Madrid 1989), empresari i polític. Es llicencià en dret el 1916 i fou membre del cos jurídic militar. En 1918 fou un dels fundadors, junt a Ignasi Villalonga i Villalba, de l'Unió Valencianista Regional, i director fins el 1924 del periòdic *La Correspondencia de València*, òrgue del partit.

Integrants de la comissió proestatut.

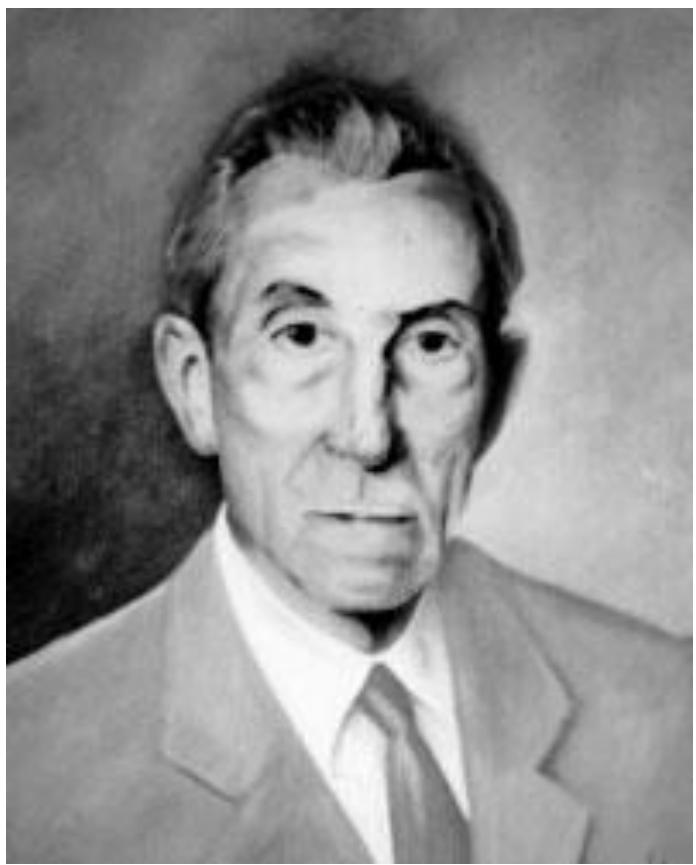
Es va convertir en el cap del partit en proclamar-se la Segona República Espanyola, i arribà a ser regidor de l'Ajuntament de València entre 1931 i 1933, formant part de la minoria valencianista de la corporació municipal, a més de ser un dels

Desapareguda Unio Valencinista Regional en 1933, va ser elegit diputat per la Lliga Catalana. Intentà refer de nou el seu antic partit, i en estos quefers es convertiria en el dirigent del Centre d'Actuació Valencianista el 1933 fins a que arribà a fundar, en 1936, Unió Valencianista.

Fon nomenat director del Centre de Cultura Valenciana en 1932 i del Banc de València. La seua obra basica a nivell valencianiste-nacionaliste es el Concepte doctrinal del valencianisme (1932), i a nivell d'incursió lliteraria una traducció de contes de l'angles, Contes per a infants (De l'iniciació nordica), les dos obres publicades per l'Estel.

Definix el valencianisme com: "la consciència de sentir-se fill d'esta terra nostra, és l'aspiració a ser rectors de la nostra propia vida, és el convenciment seré, digne, reflexiu, del que cal servir el nostre País Valencià arribant fins al sacrifici. El valencianisme suposa una visió totalitària, abarca totes les manifestacions de la vida".

i.- Miquel Adlert Noguerol:

Un altre teòric, en qui no acaba el cicle, les ensenyances del qual les hem vixcut de prop, es Miquel Adlert Noguerol (1911-1988).

La seua figura es l'unica que ocupa en plenitud el s. XX i sense dubte es clau en el moment de la Transició, un periodo turbulent en una València crispada i convulsa per les qüestions identitaries.

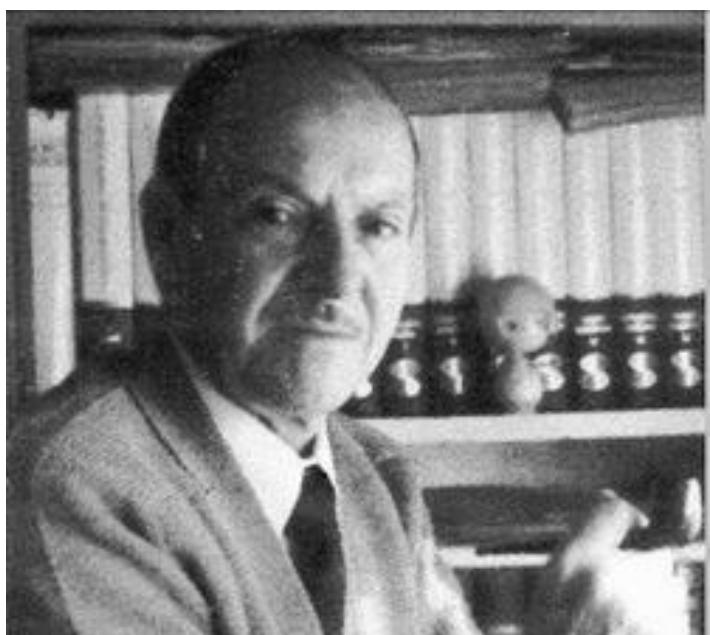
El renaixer de grupsculs valencianistes que, estimant l'autonomia i sentint-se hereus d'una complexa història, no dubtaren en devorar ansiosament la seua obra en defensa de la llengua valenciana.

Perqué i cóm s'ha d'escriure la que es parla (1977).

En ella denuncia l'engany de la catalanisació en que personalment havia caigut i cómo abandona tant torta drecera, iniciant un nou camí esperançador i netament valencià, a mes de fer una proposta normativisadora de la Llengua valenciana.

En esta i en unes autres obres seues, tal volta més especialades, va aportant idees i pensaments constructius, d'eixos que ajuden a afirmar sentiments o a crear-los quan es carix d'ells, en este sentit del periodisme meu es un compendi d'articles sense cap desperdici.

j.- Julià San Valero Aparisi:

Julià San Valero (Valencia, 1913-1997), es llicencià en Filosofia i Lletres i en Dret per l'Universitat de Valencia en 1934, ampliant estudis en posterioritat. Doctor en Historia per l'Universitat Complutense i Catedràtic d'Historia de la Cultura en l'Universitat de Granada.

En 1950 conseguí ser traslladat a la de Valencia en la que eixercirà la catedra d'Historia Antiga i ademés es nomenat director de la Secció d'Etnologia de l'Institució Alfons el Magnànim.

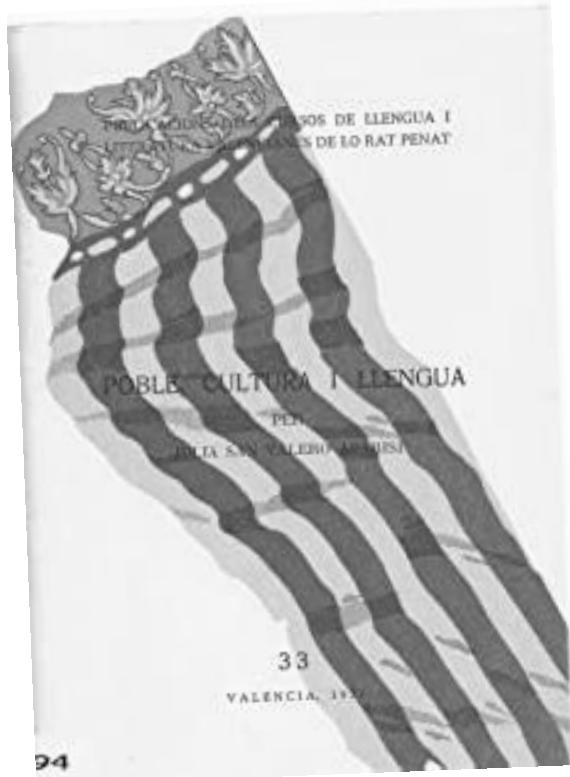
Tambe, entre unes autres coses, fou director de diferents excavacions arqueològiques, academic del Centre de Cultura Valenciana (ara RACV) en 1951, i durant un ampli periodo Deca de dita institució.

El seu compromís en l'esquerra i en la República quedà constatat en ser un destacat militant sindicaliste universitari.

A partir dels anys 70 del passat segle es convertí en objectiu dels grups pancatalanistes que arribaren a convertir-lo en centre d'insults, descalificacions i inclus de persecució pel seu compromís com activista valencianista.

D'entre les seues obres, a banda de l'ampla producció investigadora i acadèmica, destaquen la conferència editada baix el títol Poble, cultura i llengua, que pronunciara en motiu de la clausura dels cursos de Lo Rat Penat en 1976; "Folclore, etnografia i llengua", 1977 i El pueblo del Reino de Valencia. Configuración de la personalidad valenciana, editada per Del Senia al Segura en 1987.

Ad ell se li deu la màxima "Si som lo que som, serem. Si som lo que son, no serem. I nosaltres volem ser, ara i sempre, valencians", que pronunciara en el discurs com a mantenedor dels Jocs Florals de la Ciutat i Regne de Valencia, organitzats per Lo Rat Penat en 1983.

Final:

Com ya s'ha dit la llista es incompleta, pero suficient per a començar un camí d'estudi que no nos faça iniciar de nou qüestions ya tractades, i solucions ya pensades.

Nomes els valencians haurien de ser els qui es marquen les dreceres del seu destí; alguns confiem en que siguen clares, gens sinuoses i que albiren un futur de llibertat per al poble que viu i treballa del Senia al Segura i de les Serres interiors fins al Mare Nostrum, i que per voluntat propia es diu i es nomena valencià.

Juli Moreno i Moreno - Acadèmic corresponent i Agregat colaborador de la RACV i membre del claustre de professors de Lo Rat Penat

“En la translació d'est article s'ha respectat la redacció de l'autor”

COLABORA EN NOSATRES

GMAIL, rocchabas2018@gmail.com Facebook, [@rocchabas](#)

Dénia és molt més, moltíssim més, que sol i plaja, es la clau de la cultura valenciana.